

Մայմուն

Մայմուն

Մայմուն որ կ'ըսեմ կապիկ չը կարծէք
Տան սև փիսիկին անունն է
Փիսիկ որ կ'ըսեմ աղուոր չը կարծէք
Աշխարհին ամենէն տգեղ կատուն է
Սեւ է որ կ'ըսեմ սեբ-սև չը կարծէք
Սեւութեանը մէջ աչքերը դեղին են
Դեղին որ կ'ըսեմ արեւ չը կարծէք
Արեւը մեկ է-աչքերն երկու են
Երկու որ կ'ըսեմ զատ զատ չը կարծէք
Երկուքին խորն ալ երազը մեկ է
Երազ որ կ'ըսեմ մեծ բան չը կարծէք
Մարդու մը կողմէ սիրուիլն է

ՀԱՃԸ ՊԷՔԻՐ

Յուցափեղկին առջեւ կեցեր էին

– Կը նայէր –

Մայրը բռնեց քաշեց ձեռքէն

– Իրենց տունը չէր մտներ –

Երբ տուն գացին Միհրանիկ

Փոխեց Փիչոնին անունը – «Լոխում» դրաւ

ՅՕՐԱՆՁ

Կենսունակ –

Արեւն ի վեր – լոյսն ի վեր –

Կանանչ ծիլ մը կը մագլի

Շիւն ի վեր

Շիւին գծած ծիրն ի վեր

Անջրպետ մը կերկարի

Տօպրէ ութրա կըսէ մին

Միւսը կըսէ կուտ իվնինկ

Պարապին մէջ կ'ագուցուին

Փորը կուշտ –

Արեւն ի վեր – լոյսն ի վեր –

Կատու մը կը յօրանջէ

ՄԻՎԱՅԻՆ ՄԱՀԸ

Ուշացայ –

Երբ գերեզման հասայ կը վերադառնային

– Լմնցա՞ւ – հարցուցի

– Լմնցաւ – ըսին

Ըսել է փոս իջեր էր դագաղը

Եւ վրան հողով լեցուցեր էին –

Գացի որ տեսնեմ

Այդտեղ – հողին տակ

Քանի որ ոչ կորով կայ կեանքը ապրելու

Ոչ գորով կայ կեանքը սիրելու

Եւ ոչ ալ հաւատք լոյսին նայելու

– այդտեղ – հողին տակ
Ան չէր
Ինձի պէս հետաքրքիր
Մեւ կատու մըն ալ
– աչքերը կլոր կլոր բացած –
Թարմ հողը կը հոտուրտար
հասկնալու համար թէ ինչ
ինչ նորութիւն կայ կեանքէն դէպի մահ

ԱՆՊՏՈՒՂ ՄԱԼՈՐԵՆԻՆ

Սալորենին որ գարնան պտուղ չտուաւ
Ամչցաւ –
Տխուր նայեցաւ իր տերեւներուն
Իր լերկ ճիւղերուն
Ու լացաւ
Եւ լաճերը թաղին – պտուղի գող –
Ոչ մէկ քար նետեցին
Արհամարհանքով ծառին նայեցան
Ու գացին
Այդպէս լքուած ու այդպէս առանձին
Սալորենին
Անոնց ետեւէն նայեցաւ կարօտով
Ու լացաւ
Եւ Պարոնները Տիկիները թաղին
Չնշմարեցին
Հէք սալորենին

Որ այդպէս անպէտ – այդպէս յանցաւոր

Լացաւ

Միայն կատու մը սեւ – շուքի բարեկամ

Արեւի նման դեղին աչքերով

Երկար նայեցաւ սալորենիին

Ու տուն տեղ եղաւ

Չորս հատ ձագ բերաւ ծառին ստուերին

Հիմա սալորենին

Խանդով կ'երկարէ իր գով հովանին

Որ ձագուկներն ամրան կիզիչ արեւէն

Չըլլայ թէ այրին

ԿԱՐՄԻՐ ՁՈՒԿԸ

Կարմիր ձուկը ծովէն ելաւ ծով մտաւ ու ապուշ կատու մը սոված

որ դիրք բռներ

լարուած զսպանակ էր դարձեր

ծովափի խութին վրայ յուսահատի ձայներ հանեց

Եւ ոչ միայն կատուն

նաեւ Սմբատ Էֆէնտին

որ կարթը ծովը նետած

պարապ կը սպասէր կէս ժամ է

ու Տիկին Մալվինէն

Եւ իր զոյգ աղջիկները

որոնք կը հաւատան թէ եթէ ձուկ ուտեն

իրենց մորթը պիտի գեղեցկանայ

Ձայնակցեցան կատուին

Յետոյ – բացի կատուէն –

Բոլորն ալ մէկ մէկ թէյ ապսպրեցին

սպասեակին

– Կարմիր ձուկը ծովէն չելաւ հեղ մըն ալ

ՄԷԿ ՔԱՐՈՎ ԵՐԿՈՒ ԳԱՐՈՒՆ

Դեղին կատուն

քար մը նետեց

ծառն ի վեր

Երկու գարուն ինկաւ ծառէն

Մէկը քեզի – մէկը ինձի

Աւա՛ղ – նորէն բացը մնաց

խեղճ կատուն

ԿԱՏՈՒԻ ՄԸ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԻՆ

Եթէ թաղին մէջ տասը կատու կայ

Մէկ հատը դուն ես

Եթէ թաղին մէջ հարիւր կատու կայ

Մէկը նորէն դուն

Սակայն այս անգամ հարիւրէն մեկն էս
Իսկ շոյանքիս տակ լոկ մէկ հատ կատու
Հարիւրին հարիւր
Այդ կատուն դուն էս

ՊՈԶ

Թովմասի սիրտը կը նեղանար
Տեսաւ կատուն որ կը խաղար պոչին հետ
Վեր նայեցաւ – Տէր ըսաւ
Ինչ կ'ըլլար եթէ զիս ալ պոչով ստեղծէիր

ԿԱՏՈՒՆ՝ ՈՒՍՈՒՑԻՉ

Կատուն՝ ուսուցիչ
Որքան որ մուկ կայ գլխուն հաւաքեր
Դաս կու տայ անոնց

Ու դասն առաջին –
Ինչպէս խուսափիլ կատուին ճանկէն
Եւ ինչպէս պրծիլ

Որքան որ մուկ կայ իրեն աշակերտ
Բոլորն ալ ուշիւմ
Եւ աշխատասէր
Իրենց դասերը լաւ մը կը սերտեն
ու վկայական կ'առնեն ոսկեգօծ
կատուին ձեռքէն

Երբ կերթան կատուն լուրջ լուրջ կը խորհի
Խոշոր սխալ մը կայ այս գործին մէջ –
Սխալ մը – բայց ի՞նչ

Ի ծնէ բանաստեղծ է
Ինչ որ գրէ խորունկ կը թաղէ
Դեղ կը կարծէ – դրացիին կատուն

ԱՐՈՒԵՍՏ ՔԵՐԹՈՂԱԿԱՆ

I

Երբ գրել փորձեմ
Միտքս կ'իյնայ «լոյս» բառը նախ
յետոյ «կատու»ն –
կը խորհիմ
– ինչ կապ կայ երկուքին միջեւ –
ու կը գրեմ
– կատուն լոյսը կերաւ –
– սենեակը մնաց մութին մէջ –

Կատուին հոգը չէ
ան կրնայ տեսնել մութին մէջ
Բայց կատուին տէրը դժգոհ է
Խարխափելէն
կ'երթայ կ'առնէ հացին դանակը
կատուին փորը կը ճեղքէ
ու սենեակը կը լուսաւորուի

Կատուն երդում կ'ընէ
հեղ մըն ալ լոյսը չուտել
Բայց արդէն շատ ուշ է –
–Ահա այսպէս կը գրեմ
Վերջին անգամ մըն ալ կը կարդամ
ու գամբիւղը կը նետեմ

II

Կամ թէ կը գրեմ
– լոյսը կերաւ կատուն –
– Սենեակին մէջ կատու չմնաց –
ու կատուին տէրը տխուր է շատ
ու մազերը կը փետէ
զայրացկոտ կերթայ կը մարէ
լամբարները բոլոր
ու խոր մութին մէջ
ձայն մը կ'իմանայ
– մրոնաւ – ես հոս եմ
Մարդը կը վազէ կատուին քով
զայն կը շոյէ – կը սեղմէ կուրծքին –
Կատուն կը խորհի թէ
որքան երջանիկ են
իր տէրն ու ինք
եւ թէ ապահովուած է իր ապագան
թէ այլեւս
կրնայ պոչը տնկել ազատօրէն –

– Կը գրեմ ահա այսպէս ալ –
ու զամբիւղը կը նետեմ

ԿԱՏՈՒԻ ՄԸ ՅՈՒՇԱՏԵՏՐԻՆ

Եթէ թաղին մէջ տասը կատու կայ
Մէկ հատը դուն ես
Եթէ թաղին մէջ հարիւր կատու կայ
Մէկը նորէն դուն
Սակայն այս անգամ հարիւրէն մէկն ես
Իսկ շոյանքիս տակ լոկ մէկ հատ կատու
Հարիւրին հարիւր
Այդ կատուն դուն ես
Տեսնել թարգմանությունը

ՎԷԼԱՍՔԷԶ

Դուռս թակեց – բացի
– Ես Վելասքեզ կատուն եմ – ըսաւ –
Այդ ինչ տեսակ անուն էր

– ըսի – գոնէ էլ Կրեքօ ըլլայիր

անիկա յոյն էր ու հետը կրնայինք

սիրթաքի պարել

– Իրաւ որ յանցանքը իմս չէ – ըսաւ –
արդէն տէրս մտադիր էր անունս փոխել
Բայց մեռաւ

այնպէս որ անունս Վէլասքէզ մնաց

Բայց եթէ քեզի հաճոյք պիտի պատճառէ

Կրնաս զիս էլ Կրէքօ կանչել – կու գամ –

Եթէ սորվեցնես սիրթաքի ալ կը պարեմ –

– Լաւ – ըսի – խորհիմ այդ ուղղութեամբ

– Հիմա ինչ կրնամ ընել քեզի համար

– Դուն ալ կրնաս քու անունդ փոխել – ըսաւ

– Ես անունէս գոհ եմ ըսի

Եւ նպատակ չունիմ ուրիշ մէկը ըլլալու

– Ուրախացաւ –

–

Մնաս բարով Վէլասքէզ – ըսաւ

ու գնաց

ՄԱՅՄՈՒՆԻՆ ՄԱՀԸ

Աչքերը բաց – սակայն

պիտի չտեսներ

արեւը որ զինք տաքցուց դեռ երէկ

բարձր որուն վրայ կը պառկէր խաղաղ

ու փլաստիկէ պնակը խորունկ

ուրկէ ջուր կը խմէր

Տախտակամածը պիտի մաքուր մնար

որովհետեւ այլեւս պիտի մագ չթափէր
Գորգ ու կարասի մնային նոփ նոր
քանի որ այլեւս ճանկ պիտի չանցըներ
Բայց ամէն մաքրութիւն
եւ կամ ամէն նոր բան
կը դառնար անիմաստ
Քանի որ այլեւս
Մայմունը չկար
28.10.1975 – 18.12.1976